

يىل : ۱ : ۱۱

يىلانى

عثمانلى مملەكتى ايچون ۱۲ غروش
روسىيە و عجمستان ايچون ۲ روبلە
باشقە مملەكتلر ايچون ۵ فرانك

صايدىسى ۱۰ پارەيە

خُلُق دَوغُرُو

هفتده بر، نۇرل بوردى، طرفدن بىقايىم

مدىرى : جلال ساهر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانىيە
جادەسند ۴۰ نومرولى
« تورك يوردى »

يخشابه ۲۰ حىران ۱۳۶۹

« خُلُق دَوغُرُو » نىك دائىمى باز بىلدى

- ایکی کوی -

[معارف، بیلگی حقدہ یازیش رسالہ دن چیقاریلہ بر پارچہ در.]

گوزموسنک صولوق بر آقشامندہ ایکی یولجی یالچین بر تہیہ طیرماشیرلردی. یولجیلردن بری صاج صاقال ہم بیاض اولش، یاش و یورغونلق آلتہ چیزگیلر چیزمش، اوموزنی چوکرتمش بر اختیار ایدی. ارقہ سندہ کی عبا اسکیمش، اسپیکری چقمش، آیاقلرنده کی جارقار ایسه بر قاچ برندن دہلیمشیدی. فقط بو حالندہ بیلہ ینہ دینچ گوزوکیور وەر نقدر عصاصہ طیانہرق یول آلیورسده یوروشیندہ بر ترقمہ، صارصلمہ گورولموردی. یولدائی دلقانی اولقلہ برابر آلیلہ اختیارک اوموزینہ طیانمش، گوجکلکہ یوروردی. ایکی یولجی شیمدی تہیہ گدیلر؛ بر آز صولوق المق ایچون طور دیلر. آلتارندہ کی درہدن جوشقون جوشقون آقان صوردن بیٹک سسلر، ایگلتیلر یوکسہ لیردی. گنج صوردی: - بو باغیریشملر ندر!

اختیار جواب وردی: « یونلر کیمسہ سز قلمش زاوالیلرک سسلریدر. » گنج آکلامدی. فقط زیاده صورمہ قیشہ مادی، صوصدی. ذاتا اختیارده قالمشیدی. « قارا کلق چوکمہدن، دیوردی، قوناغہ وارہم. » یولہ دوزولدیلر. شیمدی باطی چورہ سندہ کی بولوطلر قاتہر قاتہر باشقہ دیارہ یول آلمہ باشلامشلر. گولک قہدہ یالکیز باقیہ قاووشمش اولان کونشک ایشیقملری اورتہائی آلتون یالدریزنہ یورومشیدی. هرشی یانیور، قیرلر، طساغلر، طاشلر یاریل یاریل ایشیلدا یوردی. اختیار یانندہ کئہ دوندی: « گوریور میسین اوغل، دیدی، الله شودن یالری نفقدر اوزدتمش دہ یارتمش. هر گون ییگی بر نعمتیلہ بو گوزل یرلری نورلاندیرر؛ اوتلر، جنلر، قوشلر، حیوانلر، هر گون ییگی بر قوت یابہ، ییگی بر گوزلک ایہ میدانہ چیقارلر.

اولو تا کری بو گوزل لکلری قولاری ایچون یارتمشدر،

فقط طاووقلریمک جنسی آئی دیکل دیشدم. دوغروسی دہ بودر. آوروپادہ آک آئی جنسری آرامش، بولمشلر، طساوونک یعنی دوزہ لشمشلر، انسانہ باقاریکی باقشلر. اوتلر دہ سندہ ۳۰۰ یومورطہ ویرن طاووق جنسلری وار. الله بزده بو نعمتی قسمت ایستین. فرنکلر دہ یوایش بو یوک بر صنت، چوق کارلی بر تجارت اولمشدر. اونلرک حسابی بزیمکندن یک چوق گوزل، چوق دویغولی، چوق عقلیجہ در. اونلر حسابلری ایچہ یابہ یابہ یونلرک زنگین وقوتی اولمشلر در. اونلرک سمیزلندیکی طاووغی بز دہ ایمک دیکل، گورمدک بیتلہ.

اسماعیل بورادہ ایچی چکدی. وگوزلری بر دہ دیکلرک « سولہ، سولہ مصطفی! » دیدی. چو چوق ینہ سوزینہ دوام ایتمدی: « اوت، فرنکلر دہ یوایشدن سندہ بیلیم قاچ یوز ایرا قازانانلر چوق وار ایمش. نہ ایسہ هو جا بو ۳۶۰ غروشنی بر چو چوونک مکتبہ و کندیہ صرف ایتمدی. بو حسابی بزہ بیلیرز: هو جایہ آیدہ بش غروش ویرسک سندہ آتمش ایدہ. ایکی چیفت قوندورہ ایکی میحیدہ اولسہ هپی یوز غروش؛ کتاب، کاغذ، قلم، دفتر دہ هایدی الی غروش کیتین. سوکرا صیرنگہ کیہ جک اعلا بر البسہ بزہ یازی قیشلی یوز غروش کیتسہ هپی ایکی یوز آلی ایدہ. یوز اون غروش دہ آرتار. بو دہ بابامز آنامزہ خرج ایستین. گوردو کئی برکتی! »

اسماعیل بر قاچ ثانیہ دوشوندکدن سوکرا جواب وردی:

— اوت گوزل بر حساب. حمدہ هو جانک دیدیگی کی تام آلتون یومورطہ حسابی، هلہ بردہ فرنکلر کیکی یابارسق یالکیز چو چوغی مکتبہ یوللامق دیکل، عادتا زنگین اولورز.

مصطفی گولدی، دیدی کہ: هو جا برشی دہاسویلیور: اکر حسابی داورانماز، چالیشماز سق تورکلک، عثمانلیق قلماز دیور!

«باق کوبلی، بز غریبیز؛ ایراقدن گلیرز، یورغوئز، بز یاریندیرمحق بر رگز یوقی؟» کوبلی باشنی، صاقالی قاشیدی. دبدی که: «گایک بزله بیله یاتارسکز.» اوینه دوغرو یورودیلر. کوبلی قارا گلکی، پس قوقان دومانه طولو بر قاپیدن گیردی. چولوغی، چوجوغی، اوکوزی، طاواری، هپ بربرده ایدی. شوله برسامان ییغنی گوستردی: «ناه، دیدی، بورایه اوزانک.» دلیقانیلنک ایچی بولانیدی. یولداشک قولاغنه فیصلادی: «بن بوراده یاته تم» اختیارده ایستیموردی. «ایوبه، بوراده طاراشده سکز؛ سزی راحتسر ایدرز؛ بز یارینه حق بر بولورز.» دیه رکه یولداشیه طامدن چیقیدی، اوزاقلاشدی. کوبی کجیدیلر. قارا گلک چوکشیدی. بر ایشیق یوق... قوجه کوی صانکه تلولر دنیاسنه قاریشمش کبی سسز! ایکی یولجی شیمیدی قیراغه چیمشلردی. یوسکه جک بربرده اولو براغچ قرارتیسی یلیردی. کیتیدیلر، اونک آلتنده باشلرینه بر طاش آلدیلر، اویومغه قوبولیدیلر. تحف! کججه دوشمشیدی؛ فقط اطرافده ینه بر ایشیق، بر نور واردی. شیمیدی گولک قبهده برر ائاس کبی بیرل بیرل یانان ییلدیزلر اورتلغه یوایلر یاغیدرر کبی ایدیلر. یالکز ینه کوبک اولدینی برک اوستده تک بر ییلدیز بیله ایشیلامیوردی. بولونقلری یرده کی طوبراق تومسکلرندن دلیقانی آکلادی که بوراسی کوبک مزاری ایش! نه فاتحه ایچین بر طاش وار... نه بر چراغ!! اختیار «یازیق، یازیق! دییوردی، بورانک آداملری حیجندن تومشلر...» دلیقانی آکلامدی: «شقادن تئولورلمی؟» دیه صوردی... او وقت اختیارجوابه باشلادی: «اوغل، سنگله بز سیاح اولدق، دنیایی آکلامغه قوبولدق.. تپیدن چیقارکن جوشغون سولردن رایکلتی کلیردی.. بن دیدم که، کیسه سز قلش زاولالیرک ایگیتیلیدر. ایشته شو مزارلقده کم بیلیر قاج کیشی یاتار؛ آلتده کیسه سزدر؛ حیجندن اونودلشاردر؛ چونکه برطاش، بر ایشار یوق که... گلن کچن گورسون؛ بر یازی

یالکز اویله آچیقندن آچیفه ورمز؛ دیله مشدرکه انسانلر کسندیلرینی بیلینلرده اوکندیلری ایچون یارادیلش نعمتلی بولوب اونکله بزله سنیلر، نمئلنسینلر. یازیق که انسان اوغلنک پک آزی کندنی بیلگه اوغراشیر. دلیقانی صوردی: «نهدیمک، انسان اوغلی بوگوزل شیلری آله میورمی؟ باق بونجه طانی ییه جکلری بولیور، میور؛ قوشلری، قوبولری بسلور. یشلری بیلدیگی کبی دهه شیروب آغزینی بالاندیریور.» اختیار گولومه دی. شمدی آرتیق گون یانک آتشی رنکباریه نورلره دالمش اولان جنلی بر قیردن یوریرلردی. بردن بره تاریراقده اوکلرنده قارا، کیرلی دام کومه سی یلیردی. اورتلق اتشله، آلتون یالیزلره باتدیجی حالده او دام ییغینلری چیرکین طور یرلردی. صانیلیردی که گونشک شیرین ایشیقلی دامارلک اطرافنی چوریمشدرده اوریاه بردامله دوشمه مشدر. سس یوق.. یاشایان یوق.. قورقچ قارا گلک بر یر! اختیار دیدی که: «اوغل! کججه یی بوراده کچیره جکز.. ایستمز ایدم اما، نه چاره دلدیگم یره یتیشمه جکز.» براز ده یول آلتجه کوبک سینورینه واردیلر. ایزی کوبکلر حایقیره حایقیره قوشدیلر؛ مسافرلری صادیلر. اختیار عصاصیه بولری دفلمه دی. کوبک سواقغه گیردیلر. کیسه یوق.. ایشیق یوق.. طوبراق یوزلی، صاج صاقاله قاریشمش بریسی باشی اوموزلری اره سنه المش، یورغوئز ارغین اوینه دوزدی. مسافرلری گورونجه آل اقل باقدی. صوگرا طینمدی. کچه جک اولدی. اختیار صوردی: «سلام علیکم آدام. بوراده مسافر اوداسی یوقیدر؟»

کوبلی انسان سنه بکزمه مین حایقیرمه یاله «نهدراو، بز بیلیمیز» دیدی. اختیار ینه صوردی: «سزک کوبکزه هیچ قونوق اوغرامازی؟» کوبلی جواب ایستدی: «اوغراماز.. بز صباح قالقارز، طوبراقره واریرز؛ آقشامه گلیر یاتارز.» اختیار ینه صوردی: «دیمک «تاکری مسافرینی آغیرلامنی بیلیم سکز؟» کوبلی بونی هیچ آکلامدی؛ جواب ویرمدی، اختیار دیدی که:

یوق که گن کچنلر طاشنک آلتنده اوقویه طالانلرک
روحنی شلندیره جک بر فاتحه کوندر سین. کونی گوردک یا
نجه قارا گلقدرد؟ بيلمم اما، بو کويده اوقومق يازمق،
علم و معرفت یوقدر. بونلرک ددهلری، بابالری بحیچدن
نولش، کوچشدر. باق بر حکایه سويليم، جان
قولانغله دنگله. وقيله عرب ايلنده زنکين برقیله آغاسنک
بر یچک قیزی وار ایش. قیز او قادار شیرین، او قادار
قادین ایش که نجه قومشو بک زادهلری وار ایشه اوقیزی
کنندیرینه اش ایتمک بیلنلرشم. بابایی ده اولادنی ای
بر ادامله یاش کوز ایتمک دیرلرشم، اما قیز باباسنه «بن
آدامله یاشماق ایسترم». دیر، نسانلری هب گری
چوریرشم. بابایی بیقمش؛ بر کون قیزی زورلاشم
«قومشو بک زادهلرندن برینه وارده جقسین». آمرینی
ویرمش. قیز باباسنه: «بکی، سن بنم بابامین؛ سنک
بو یوروغک نه ایشه یایه جیم؛ یالغز سندن برشی دیرلم،
بگا آر اوله جق جوانی دهنمک ایستدیمکدن کیم یی
ایستمکه گیرسه اوکا برایی بيلمجه قوشه جیم؛ حیقاران
اولورسه اوکا واریرم، بوکا اذن ویر». دیش. ایرتسی
کونی دامانلغه گلنله قیزک بابایی شو بيلمجه یی صورارمش:
«انسان یاشارمی؟ انسان نولورمی؟» نجه دلقانی گلدیسه
بو بيلمجه یی ایشیدنجه کولرلر: «سنک قیزک مگرسه جوق
بدلایمیش». دیرلر؛ چکیلوب کیدرلرشم. آیلر گچمش.
بر جوق جوان گمش، قیزی آلمه یلتنش، قیز هب
بيلمجه یی صورارمش. لکن هرکس شو جوابدن باشقه سی
بولدر برمازلرشم: «آلبت انسان یاشار؛ یمک، او بومق،
کرمک، قوشمق یاشماق دیکلمی؟ آلبت انسان نولور؛
جان تندن چیقنجه انسان ده یاشایش قالمی؟» قیز بو
جوانی بگنمدیکندن «بيلمجه یی بولدرمه دیلر». دیر،
وارماز ایش. گونک برنده فقیر بر دلقانی حیقار، قیزی
ایسترم. آغا کولر، دیرکه: «اوغل، بنم قیزم سگا گلز؛
نجه دلقانلیر، عقلی زنکین جوانلر گلدی. وارمیدی؛
چونکه اونک بيلمجه لری بولدرمه مازسک». دلقانی
بيلمجه لری صورمش، و گولومیه رک جواب ویرمکه

باشلاشم: «انسان تا گریسی، کندینی بيلمزسه یاشامش
اولماز. تا گری یی، کندینی طایقی ایچوند او قوملی یازمق؛
حقک انسانلره ویرمش اولدینی عقلی جالاندیره جق، بز آدم
او غارنی ری ریجی، مانغافه حیواندن آیرمه جق اولان علم
و معرفته اولزنی سولندر میلدر که یاشادم دیسه بیلین. انسان
نولز: چونکه اوقومشلی سایه سنده قالی دنگلندر دیگی
وقت، بر اقدینی شیلر اونو اونو دیرماز؛ هیچ اولمازسه
علمه، معرفته یارار اک اوقاق بر ایش گوزر؛ دنیاده کی
یاشایانلره خیرلی گلیر؛ اک اوقاق خدمت یاپارده آدینی
گوگلرلردن سیدر رمن، و او آدم نولش اولماز. انسان
اوقومش، معرفتی اولورسه یاشار و هیچ نولز».
دلقانلینک بو سوزلری پرده آردندن دیکله بن قیز همان
بابایی جاغیرمش و «ایشته بابا، بنم ایستدیمک آر بویه
اولمیدر». دیش. بو بر حکایه در او غلم؛ فقط گچدیمک
کونک اهلایی آتکلاتینی ایچون سويلدم. «بو یولجیر
اوبودیلر. جوان ییلدیزی قیله طرفنده ایشیلدیه ایشیلدیه
هنوز طوغمه باشلایان گونک گل رنکارینه قاریشدی.
براز صوگرا طاک یری ده آغاردی. بو یولجیر یوللرینه
دوزولایلر. یاواش یاواش کوی خلقی ده او یاش، کیرلی
طوبراق یوللری یره دیکمشلر، آبدال آبدال چاییه
کیدرلردی. فقط دلقانی دقت ایتدی که قیرلرک اورته سنده،
اوتده بریده بردن بره آلتون بر چیچک کویلرک بولی
اوستده بلیردی. بعضا یاقوت مجوه رلی بر یابراق سالانیر،
یول اوستنده کی آغاجلردن آلتون، گوموش یمشدر
صارقار؛ فقط کویلر بو قیمتی چیچکلری جیگنلر،
بو آلماسلی یمشدر قوللری اوزادوب طوبلامنی عقل
ایمزلردی. دلقانی شاشدی، یولداشته صوردی که:
«بونلر بوقادار زنگینمیدرلر که بو گونم یمشدر، چیچکلره
اک اوزا تاملار؟» اختیار دیدی: «خایر؛ بونلر فقیردرلر،
کورمورمیسین، حیوان دیرلرینه صاریمشدر». فقط
بونلر جاهلدر؛ بونلر اوقومق بيلمزلر. الله انسانه
بر چیفت گوزدن باشقه برده عقل، گوکل گوزی ویرمشد.
اوعقل، گوکل گوزلری قسایدو. اونی آنجی علم،

اوقومشاق آچار. بوگوردینگك آلتون مجوه شيلر
آنچق علم گوزيله گورولور، بولور؛ اوغراشمه،
چالیشمه ایله دهوشیریلیر. بولر گورمز؛ فقط
قومشولری اولان باشقه اهالی اوقومشاردر؛ اونلر
معرفت نوريله کوکل گوزلری آچشاردر، اونلر گیلر
بوزالیلرک طور اقلرنده بیتن آلتون یشلری دهوشیرلر
زنگینلیر. « بویه سولهیه سولهیه یوچیلر ایچه یول
آلشاردی که تا اوتپده گوزلرینه برکوی داها بلیدی.
فقط نه گوز، نه شیرین کویچکز ایدی. داها اوزاقدن
بر تمیزک، بر گوزلک انسانک بوره گئی آچوردی..
اولر بیاتر.. اولرک اطرافده کی باغچلر چیچک دمترلر
گیی درلی طویلو.. بلی آناچلر، اینی ایدی. بورودیلر؛
کویه اطرافی گل فدانلریله بزه نمش بر تمیز یولدن گیردیلر.
نه تمیز باغچلر! نه تمیز یوللر! چیچکلر آچش، هر دالده
بر قوش سوغلی سوغلی، شیرین شیرین اوتر ایدی.
بردن بر دویچیلرک قولانغه ببلدندن دها شیرین، شاقراق،
تیز سسلر گلدی. امان الله، اونه سسلر ایدی... دلقایانی
کندن ی ضبط ایده میور، سونجندن ایچنه بر گیتلک لگمش،
بر آز اولکی طارانی گیتمشیدی. اختیاره «بو ببل،
قومری اوتوشلردن داها شیرین سسلر ندر؟» دیه
سوردی. اختیار گولدی. «شیمدی گوریرسین، اوغل.»
دیدي. بو انسانده کیفی کیفی چیفته چوبوغنه گیدن
کویلیلر یوچیلری گوردیلر، سلام و بردیلر؛ غریب
اولدقاری آکلار آکلار سمنی غنی قوندوره جغز
دیه بر برلرینه چکیشمه قویولدیلر. اختیار بولر دایوالله
ایتدی؛ «قونه جغمز یری بیلورز، بزه اذن.» دیدي.
بر آز سوکرا گنیش، گونشلی، تمیز بر میدانک کوشه سنده
دیوارلری گلر، طفلانلرله اورتولش بر طامه یوردیلر که
اورادن او گوزل سسلر گلیوردی.

یوقاردن بری سولدیگمز بو حکایه، بک دوغرو
بر حکایه در. گوزمزی دورت آچوب، اطرافه
چوزوبده اورتلهه باقه جق اولور ایسه بک بو حکایه
تمامیه بولور، گورورز. هانگی مملکتده علم وار،
معرفت وار ایسه او مملکت ایله و گیتمش؛ یالکیز دنیا
راحتلغی ده گیل، آخرت گورلگنی ده آله کچیرمشدر.
غالب فخر

قابیذن باقدقاری وقت اورته یاشلی، آلتی آچیق بر
آدام بولری قازیشلادی. ایچری گیردیلر. قرقالی معصوم
چو جوق صره لر اوسته اوطورمشدر، او گلرند کتابلر
اوقورلر، و اوقودقاری زمان جویل جویل اوتوشورلردی.